

نگاهی به معنا، مفهوم و ویژگی های شهر در قرآن کریم و روایات معصومین (علیهم السلام)

بهزاد شهلاچشم یوسف آباد

۱- کارشناسی مهندسی شهرسازی، دانشگاه پیام نور مرکز تبریز، ایران - Email: b.shahlacheshm@gmail.com

چکیده

شهری می تواند هدف یک ملت زنده، بیدار، باهوش قرار بگیرد که در او معنویت باشد، عدالت باشد، عزت و قدرت باشد، ثروت و رفاه باشد. اگر بخواهیم این مجموعه با هم باشد، بدون معنویت ممکن نیست، بدون آرمان معنوی ممکن نیست، بدون در نظر گرفتن خدا ممکن نیست، بدون مجاهدت فی سبیل الله ممکن نیست. این پژوهش با استفاده از اسناد کتابخانه ای و متون دینی به بررسی معنا و مفهوم و ویژگی های شهر از دیدگاه قرآن کریم و اهل بیت (علیهم السلام) می پردازد و همچنین مشکلات شهرهای امروزه را به تصویر می کشد.

واژه های کلیدی: شهر، قرآن کریم، ویژگی های شهر، شهرسازی، شهر اسلامی

۱- مقدمه

قرآن برای همه نیازمندی های انسان برنامه دارد و لذا در فرهنگ اسلامی آباد کردن زمین یکی از وظایف انسان است؛ چنانکه نابودی و تخریب آن مورد انتقاد قرآن است.

قرآن در این زمینه می فرماید:

«هُوَ أَنشَأَكُم مِّنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا» (هود: ۶۱)

(اوست که شما را از زمین آفرید و آبادی آن را به شما واگذاشت).

اسلام برای تشویق مردم به آبادی زمین می فرماید:

«مَنْ أَحْيَا أَرْضًا مَيْتًا فَهُوَ لَهُ» (الکافی، ج ۵، ص ۲۸۰)

(هر کس منطقه مرده ای را احیا کند مالک آن می شود).

چنانچه حضرت علی (علیه السلام) نیز در این راستا به استناد خود می نویسد:

«وَلَيْكُنْ نَظْرُكَ فِي عِمَارَةِ الْأَرْضِ» (نهج البلاغه، نامه ۵۳)

(توجه تو در آباد کردن زمین باشد).

روشن است که این آبادانی شامل توسعه مسکن، معماری، شهرسازی و کشاورزی نیز است.

حضرت علی (علیه السلام) درباره نقش حکومت در رفاه و آسایش مردم و مسکن مردم فرمودند:

در سراسر عراق رعیت من در نعمتند. آبشان شیرین و گوارا، نانسان گندم و همه سرپناهی دارند و احدی نیست که چنین نباشد [۱].